

Co nejvíce opuštěných a ohrožených dětí by mělo vyrůstat v rodinách

Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV) zorganizovalo spolu s International Foster Care Organization prezentaci mezinárodního srovnávacího výzkumu „Zjišťování počtu a charakteristiky ohrožených dětí mladších tří let v ústavech v Evropě“.

Podle tohoto výzkumu, který proběhl v rámci programu Daphne, žije v České republice v ústavech nejvyšší počet dětí do tří let, což je nejvíce ze 32 sledovaných evropských zemí. Výsledky výzkumu jsou opakovaně citovány v českých médiích, ale také ve Zprávě o plnění Úmluvy o právech dítěte. Pro Českou republiku jsou tedy velice závažné. MPSV chce upozornit na to, že **žádný odborník z ČR se projektu přímo nezúčastnil, protože ČR v té době na programu Daphne nespolečně pracovala.**

Výše uvedená studie je prvním mezinárodním srovnáním svého druhu, nicméně údaje, které mají vypovídat o situaci ve 32 sledovaných zemích, jsou v mnoha ohledech neporovnatelné. Řada nesrovnalostí se objevuje také v souvislosti s ČR – například:

- Česká republika vede velice přesnou statistiku, pokud jde o celková čísla – ve zprávě je ale uvedeno, že 11 (tedy třetina) ze zkoumaných 32 zemí „*nebylo schopno dodat spolehlivé údaje o počtu malých dětí v ústavní péči bez pečovatele trvajících déle než tři měsíce*“.
- V ČR jsou ústavy pro děti do tří let vedeny jako zdravotnická zařízení, to znamená, že v nich jsou také děti postižené jak zdravotně, tak mentálně – v řadě dalších zemí se takto postižené děti do statistiky opuštěných dětí nezapočítávají.
- Co se týká kvalitativního výzkumu ústavů, ten byl proveden jen v několika zemích, ale nikoli v České republice – jejich kvalita přitom také hraje významnou roli. Samotná studie uvádí, že „*nízká míra institucionalizace nutně neznamená, že by nebylo proč se znepokojovat*“.
- Tabulka popisující „*důvody institucionalizace dětí mladších tří let*“ je u České republiky neúplná.
- Údaje z ČR jsou uvedeny jen v prvních třech tabulkách, v ostatních chybí.

Proto se MPSV bude snažit společně s Ministerstvem zdravotnictví vyjasnit metodiku tak, aby napříště byly údaje porovnatelné a měly skutečně vypovídací hodnotu.

Je nepochybné, že oblast náhradní péče o děti je třeba neustále zlepšovat. Společným zájmem MPSV, ostatních resortů, nestátních organizací a také odborné i široké veřejnosti je, aby co nejvíce opuštěných a ohrožených dětí vyrůstalo v rodinách, a nikoli v ústavech.

Proto se také Ministerstvo práce a sociálních věcí spolupodílelo na organizaci semináře v rámci zahájení diskuse s odbornou i širokou veřejností, která by měla mj. identifikovat překážky bránící co nejrychlejšímu svěřování dětí do rodinné péče a faktory ovlivňující dlouhodobý pobyt dětí v ústavní péči. V rámci této diskuse zorganizuje MPSV sérii kulatých stolů, z nichž první, věnovaný zejména lhůtám v oblasti náhradní péče, se bude konat dne 15. března.

Seminář a následná diskuse by měly pomoci alespoň některé z těchto nesrovnalostí vysvětlit. Zároveň lze očekávat, že se odborníci z ČR zapojí do dalších fází tohoto projektu, který by měl pokračovat i v dalších letech.

Kateřina Beránková, tisková mluvčí MPSV

Ministerstvo práce a sociálních věcí, Na Poříčním právu 1, 128 01 Praha 2

Kateřina Beránková, tisková mluvčí MPSV, tel.: 221 922 359, e-mail: katerina.berankova@mpsv.cz

Vladimír Hrubý, vedoucí tiskového oddělení, tel.: 221 922 503, e-mail: vladimir.hruby@mpsv.cz

www.mpsv.cz, www.noviny-mpsv.cz

Ministerstvo práce a sociálních věcí vzniklo v roce 1990. Do jeho kompetence spadá sociální politika (problematika zdravotně postižených, sociální služby, sociální dávky, rodinná politika apod.), sociální pojištění (důchody, nemocenské, apod.), oblast zaměstnanosti (trh práce, podpora zaměstnanosti, zahraniční zaměstnanost apod.), pracovněprávní legislativa, bezpečnost a ochrana zdraví při práci, rovnost žen a mužů, migrace a integrace cizinců, oblast čerpání finanční pomoci z ESF, atd. V resortu pracuje přibližně 15 000 zaměstnanců. Mezi organizace, které MPSV metodicky řídí, patří úřady práce, Česká správa sociálního zabezpečení, Český úřad bezpečnosti práce, inspektoráty bezpečnosti práce, Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí. MPSV přímo spravuje pět ústavů sociální péče - DÚSP Tlaskov, ÚSP Zbůch, ÚSP Brno-Chrlice, ÚSP Brno-Královo Pole a ÚSP Hrabyně. Mezi příspěvkové organizace v resortu patří Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, Institut výchovy bezpečnosti práce a Výzkumný ústav bezpečnosti práce.

**Ústavy pro mládež - druh zařízení B1, B2, B3, B4
v r.2003**

Druh zařízení	Počet obyvatel ve věku					
	3-6 let		7-12 let		12-18 let	
	celoroční a týdenní pobyty	denní pobyty	celoroční a týdenní pobyty	denní pobyty	celoroční a týdenní pobyty	denní pobyty
B1 Ústav pro TP mládež	3	22	41	61	133	101
B2 Ústav pro TP mládež s přidruženým MP	8	25	49	42	98	65
B3 Ústav pro TP mládež s více vadami	33	106	59	146	55	79
B4 Ústav pro MP mládež	99	41	556	156	983	235

Vybrané statistické údaje o výkonu sociálně právní ochrany dětí

Počet evidovaných rodin na odděleních sociálně-právní ochrany dětí

Rok	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Počet	597 290	606 435	626 694	651 125	647 086	648 531	640 177	644 789	641 937	631 937	635 956	654 716	641 362	621 337	642 867

Počet řešených případů orgány sociálně-právní ochrany

Rok	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Počet	206 449	236 355	214 460	263 744	275 029	261 294	280 011	270 701	296 456	307 724	302 335	270 692	280 803

Počet dětí zastupovaných pracovníky oddělení sociálně-právní ochrany

Rok	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Počet	107 847	112 946	119 001	114 179	116 179	119 637	129 887	128 802	125 280	124 977	120 849	124 449	121 866	110 355	123 243

Počet návštěv v rodinách prováděných pracovníky oddělení sociálně-právní ochrany

Rok	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Počet	146 264	144 096	160 145	174 817	190 213	214 674	283 531	269 769	285 158	303 106	299 853	308 968	311 248	297 347	292 664

Podané návrhy soudu orgány sociálně-právní ochrany

Rok	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
omezení rodičovské zodpovědnosti	14	16	27	29	40	41	42	40	29	19
zbavení rodičovské zodpovědnosti	175	128	156	199	217	311	249	231	213	281
napomenutí	174	126	172	167	120	154	147	168	187	226
dohled	1 207	1 211	1 462	1 549	1 543	1 714	1 550	1 516	1 438	1 738
nařízení ústavní výchovy	2 087	2 015	2 361	2 002	2 052	1 879	1 737	1 755	1 398	1 661

Počet dětí svěřených do ústavní a ochranné výchovy na základě rozhodnutí soudu

Rok	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Počet	2 182	1 835	1 871	1 804	2 022	2 009	2 024	2 251	2 234	2 002	2 189	2 084	2 129	1 809	2 079
z toho ochranná výchova	-	-	-	-	-	49	58	33	36	43	71	81	46	35	43

Údaje o počtu a vzdělání sociálních pracovníků na úseku sociálně-právní ochrany včetně kurátorů pro mládež

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
základní vzdělání	-	1	-	-	-	1	18	26	11	8	15	8	5
střední sociálně právní	473	511	605	646	815	906	1031	1183	1004	914	756	775	705
jiné střední	300	408	413	576	611	617	685	421	633	616	605	580	556
vyšší odborné sociálně právní	nesledováno									115	231	186	321
jiné vyšší odborné	nesledováno									25	16	22	29
vysokoškolské sociálně právní	nesledováno									105	100	114	144
vysokoškolské	70	80	90	103	131	146	172	233	249	197	195	163	232
celkem	843	1000	1108	1325	1557	1670	1906	1863	1897	1980	1918	1848	1992

ČINNOST KOJENECKÝCH ÚSTAVŮ, DĚTSKÝCH DOMOVŮ A ZVLÁŠTNÍCH ZAŘÍZENÍ PRO DĚTI

Ukazatel	1980	1985	1990	1995	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Počet zařízení	52	51	49	41	39	39	38	39	39	38	38
Počet míst	2 986	2 861	2 626	2 285	2 113	2 136	1 983	2 060	2060	2 040	2 049
Počet přijatých dětí	5 309	4 913	3 277	2 202	2 102	2 171	1 923	1 842	1867	1 854	1 905
z toho: handicapované	---	671	878	479	318	359	359	355	363	382	359
romské	---	1 059	920	609	553	601	496	483	472	508	453
týrané	---	---	---	114	88	77	58	50	49	79	42
důvod přijetí: zdravotní	---	---	---	573	503	628	403	434	417	401	585
zdravotní +sociální	---	---	---	489	347	381	372	350	325	357	480
sociální	---	---	---	1 140	1 252	1 162	1 148	1 058	1125	1 087	840
Počet propuštěných dětí	4 888	4 849	3 414	2 168	2 044	2 034	1 920	1 838	1907	1 768	1 897
důvod propuštění: do vlastní rodiny	---	3 172	1 990	1 054	975	1 034	871	845	917	853	932
do adopce	---	461	367	454	455	431	492	457	533	474	504
z toho: pro nezáměr rodičů	---	---	---	254	218	147	117	153	159	148	183
se souhlasem rodičů	---	---	---	192	229	271	343	270	334	291	294
pro zbavení rodič. práv	---	---	---	8	8	13	32	34	40	35	27
do jiné formy NRP	---	117	162	133	160	135	162	180	148	141	164
do dětského domova	---	---	---	317	216	238	248	213	174	176	164
do ústavu sociální	---	---	---	89	94	66	61	77	40	38	36
péče											
jinam	---	---	---	121	144	130	86	66	95	86	97
Počet propuštěných romských dětí					538	527	477	509	471	---	423
Počet zemřelých dětí	208	94	57	40	32	32	27	23	19	16	26
Počet ošetřovacích dnů	837 214	811 385	649 005	609 938	626 488	677 311				615 065	

Zdroj: ÚZIS ČR